GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 121. Sâmbătă 1 (13) Iunie 1885.

Brașovŭ, 31 Maiu (12 Iunie) 1885.

Voiamŭ tocmai sĕ facemŭ unele contemplărĭ asupra situațiunei statului ungarŭ în timpulŭ de fațĕ, când eată că dădurămŭ peste unŭ discursŭ, ce l'a ținutŭ unulŭ din deputații de frunte tisaiștĭ către alegĕtorii sĕi. In acésta dare de sémă sunt atinse cele mai de căpeteniă cestiunĭ, cari preocupă aḍĭ cercurile politiee din Ungaria.

Deputatulŭ din cestiune este cunoscutulŭ căpitanŭ din garda mamelucéscă a ministrului-președinte Dr. Max Falk și alegĕtorii către carĭ au vorbitŭ suutŭ cetățenĭ ai Aradului. Ca ḍiaristŭ de frunte Falk cunósce planurile și temerile celorŭ dela guvernŭ și de aceea enunciările lui oferă unŭ deosebitŭ interesŭ, mai alesŭ în ceea ce privesce relațiunile monarchiei nóstre cu Germania și relațiunile dintre Ungaria și Austria.

După ce deputatulŭ Max Falk arată că pactarea guvernului cu baronulŭ Sennyey s'a făcutŭ cu scopŭ de a se puté reformá camera magnaților și de a se înlătura contrastele dintre acésta și guvernŭ, trecù la relațiunile monarchiei nóstre cu Germania. Vorbitorulŭ ḍise, că prin alianța austro-ungară-germană nu ne face Germania nicĭ unŭ serviciu mai mare, de cum primesce ea din partea nóstră. Acéstă alianță, după părerea vorbitorului satelitŭ alŭ lui Tisza, numai până atuncĭ ôte sĕ esiste, până când Germania nu ni-o va ace imposibilă.

Politica economică, ce o urmăresce Germania n timpulŭ celŭ mai nou — ḍise vorbitorulŭ — *ameninț în totŭ casulŭ a periclitá intimitatea ambelorŭ state.* Elŭ arătà apoi cu deamăruntulŭ, că numai prin mĕsurĭ economice, specialŭ prin urcarea vămilorŭ nóstre nu se potŭ paralisa urmările vătĕmătóre ale politicei vamale germane. Prin o urcare a vămilorŭ la importŭ pe articule de industriă, pe care Ungaria în parte mare nu le póte produce în modŭ corespunḍĕtorŭ, am pĭ mai multŭ în consumatorii nostri, abstragêndŭ cu totulŭ de aceea, că folosulŭ, ce l'ar puté aduce o astfelŭ de urcare a vămii, în prima liniă l'ar trage industria austriacă. De aci deducŭ mulți, că arŭ fi mai bine pentru Ungaria sĕ *renunțe la comunitatea vamalŭ cu Austria.* Vorbitorulŭ crede însĕ, că acestŭ medicamentŭ ar fi multŭ mai rĕu decâtŭ însășĭ bóla, și'șĭ esprimă speranța, că în cele din urmă totú se va găsí unŭ modŭ de a schimba direcțiunea politicei vamale, dușmană noă, a Germaniei, așa ca relațiunile intime politice între monarchia nóstră și Germania sĕ nu se slăbéscă.

Apoi vorbí Falk și despre finance. Ací nu a datŭ mâna sĕ arate cum e în adevĕrŭ situațiunea financiară, ci s'a mărginitŭ a spune, că renta de aurŭ și de hârtiă se urcă mereu, dovadă că are are creditŭ statulŭ. Dar împrumutulŭ de câteva ḍecĭ de milióne ce are sĕ'lŭ facă statulŭ adausŭ la enorma datoriă și la deficitulŭ statului, însemnéză óre că stau bine financele? dar „patriotismulŭ“ nu'i permite „partidului“ deputatŭ sĕ spună astfelŭ de lucrurĭ.

In fine, încheià deputatulŭ vorbindŭ despre esposițiune. Elŭ, ce-i dreptŭ, *nu-șĭ face marĭ iluziunĭ* în ce privesce *succesulŭ materială*, cu alte cuvinte vrea sĕ ḍică că nu se pré îmbulzescŭ visitatorii. Dar nu-i nimicŭ, ḍice elŭ, dacă se ducŭ în vêntŭ câteva sute de mii de florinĭ, destulŭ e că s'a atrasŭ asupra Ungariei atențiunea Europei și e unŭ îndemnŭ pentru economii și industriașii ungurĭ, ca sĕ lucreze cu mai multă energiă.

Inainte de tóte notămŭ, că d. Falk face o mărturisire însemnată, căndŭ ḍice, că politica vamală a Germaniei póte sĕ aducă o schimbare în relațiunile intime dintre Austro-Ungaria și Germania. Nu scimŭ dacă și cum le va puté succede celorŭ dela guvernŭ de a afla modulŭ, prin care sĕ se pótă schimba direcțiunea politicei vamale a Germaniei, dar vedemŭ că pe fiecare ḍi Ungaria, în locŭ sĕ se emancipeze, devine totŭ mai multŭ róba politicei economice a Germanici și a Austriei.

Numai dependenței economice a Ungariei, care este prețulŭ ce a trebuitŭ sĕ-lŭ plătéscă d. Tisza ca sĕ se pótă ținé la guvernŭ, numai acestei dependențe este a se mulțumi, décă Dr. Max Falk pledéză cu atâta căldură pentru susținerea uniunei vamale cu Austria. Și nu e speranță de scăpare!

Ca tóte întreprinderile Ungurilorŭ dela putere așa se va termina și esposițiunea din Peșta, care avea de scopŭ „a atrage atențiunea Europei asupra progresului economicŭ și industrială alŭ Ungariei,“ c'unŭ teribilŭ deficitŭ, ilustrațiune viuă a stării financelorŭ nóstre. D. Falk vorbesce numai de sute de mii. Contribuabilii sĕ trăiéscă sĕ le pótă plăti! Cei dela putere și-au împlinitŭ pofta și ce va urma nu cade în sfera prevederilorŭ lorŭ.

Reînoirea convențiunii cu România.

Ministrulŭ de comerțŭ, în vederea viitórelorŭ tractărĭ pentru reînoirea convențiunii cu România, a adresatŭ tuturorŭ camerilorŭ de comerțŭ și industriă unŭ circularŭ prin care le provócă sĕ 'șĭ esprime părerile lorŭ și le oferă ocasiune a'șĭ esprima fără reservă vederile lorŭ. Circularulŭ ḍice:

»Cu privire la eventuala reînoire a tractatului de comerțŭ încheiatŭ în 22 Iuniu 1875 și înarticulatŭ în articlulŭ de lege 19 din 1875 dorescŭ a'mĭ aduna materialulŭ necesarŭ câtŭ mai curêndŭ. Spre acestŭ scopŭ vréu înainte de tóte sĕ audŭ pe acei întreprinḍĕtorĭ, industriașĭ și comercianțĭ, carĭ au legăturĭ comerciale cu România și și-au pututŭ aduna esperiențe în timpulŭ esistenții de nouĕ anĭ a convențiunii, spre a puté da lumină cu date din sfera lorŭ de afacere asupra singuraticelorŭ mancitățĭ ale tractatului, precum și asupra neajunsurilorŭ ivite la esecutarea lui și carĭ suntŭ în stare a sprijini cu motive tarĭ propunerile lorŭ, ce voescŭ a se lua în considerare cu ocasiunea tractărilorŭ privitóre la eventuala reînoire a tractatului de comerțŭ cu România, voiu învĕța a cunósce nemijlocitŭ dorințele firmelorŭ interesate nemijlocitŭ, corĕspunḍĕndŭ, cum sperŭ, cu cuvenita temeinicia și cu interesele fiecăruia, învitŭ și pe cameră, abstrăgêndŭ dela aceste date, sĕ ia în desbatere tractatulŭ esistentŭ, sĕ desfășure amendamentele ce credŭ din punctulŭ lorŭ de vedere că servescŭ scopului și mai alesŭ acele tese ale tarifului vamalŭ generalŭ valabilŭ în România sĕ le supună unei critice, ce suntŭ importante în interesulŭ comerciului nostru. Considerândŭ că cuvenita prelucrare a materialului încă pretinde câtva timpŭ, învitŭ camera sĕ 'mĭ trimétă raportulŭ ei până la finele lui Iuniu.«

Ungurii și Românii

Amŭ avutŭ ocasiune a ne convinge în timpulŭ din urmă nu numai odată despre aceea, că tendințele de maghiarisare, ce se manifestă totŭ mai puternicŭ în statulŭ ungarŭ, au începutŭ sĕ insufle îngrijirĭ seriόse, și Românilorŭ din statulŭ vecinŭ românŭ,

O nouă dovadă despre acésta ne dă unŭ articulŭ publicatŭ în fruntea „Românului“ de Joi. Ilŭ reproducemŭ aicĭ întregŭ și lăsămŭ cuprinsulŭ lui la aprețiarea cetitorilorŭ, reservându-ne de a face cu altă ocasiune și observările nóstre la unele din părerile ce le espune:

Supt noulŭ titlu de R e m a g h i a r i s a r e a M a g h i a r i l o r ŭ v a l a c h i s a ț ĭ, născocitŭ de Hunfalvy, Vambery și alțĭ istoricĭ și filologĭ maghiarĭ, voiescŭ astăḍĭ Ungurii a'șĭ justifica înaintea lumii civilisate silințele lorŭ pentru maghiarisarea elementului românŭ de dincolo de Carpațĭ. Scopulŭ și tendința lorŭ nu e nouă; ea datéză de multŭ și numai tactica d'a ajunge la țintă, după acsioma lui Machiavelli, »scopulŭ sfințeșce mijlócele«, au schimbat'o după timpŭ și împregiurărĭ.

Ungurii până la 1848 tindéu la maghiarisarea Transilvaniei, și prin meșteșugitulŭ lorŭ regimŭ constituționalŭ-federalŭ-aristocratŭ-clericalŭ, pe care d. Wirth îlŭ numesce „self gouvernement englezŭ“, au isbutitŭ d'a desnaționalisa mai tótă aristocrația, nobilimea, plutocrația și burghesia română din Transilvania.

Cu mirare vedemŭ, că lumea cultă nicĭ astăḍĭ nu se silesce a cunósce scopulŭ tendențiosŭ alŭ Ungurilorŭ, carĭ la 1848 trecéu de liberalĭ și erau considerațĭ ca nisce martirĭ ai libertăților, carĭ s'ar fi revoltatŭ în contra Austriei numai pentru libertatea lorŭ ș'a Românilorŭ de supt jugulŭ austriacŭ, fără ca acéstă lume cultă sĕ 'șĭ dea sémă, că Românii tocmai d'aceea s'au bătutŭ cu Ungurii pe mórte și pe viață, ca sĕ-șĭ apere moștenirea părintéscă, limba și naționalitatea lorŭ.

Este prea adevĕratŭ, că Ungurii au reușitŭ la 1848, supt masca libertății, sĕ amăgéscă lumea în privința scopului lorŭ. Chiar și mulțĭ învĕțațĭ d'ai noștri încă se făcuseră apĕrătorĭ ai uneltirilorŭ lorŭ. La 1848 nu mai rĕmăsese în Ardealŭ decâtŭ opinca, și acum Ungurii asupra acelei opincĭ dau năvală ca și locustele asupra holdelorŭ de grâu. Intre ei în acéstă privință nu esistă conservatorĭ séu liberalĭ, socialiștĭ séu reacționarĭ; toțĭ suntŭ naționaliștĭ și încă șoviniștĭ, tinḍêndŭ cu toții la nimicirea românismului.

Pe timpulŭ revoluțiunii dela 1848, mulțĭ scriitorĭ românĭ sfătuiau pe Iancu, eroulŭ iubitŭ alŭ Munțilorŭ, ca sĕ pună arma la piciorŭ și sĕ se împace cu Ungurii. Vitézulŭ munțilorŭ însĕ le rĕspundea: »Nu mĕ batŭ pentru dinastiă, am scosŭ sabia din técă pentru libertatea și naționalitatea némului românescŭ!« Dér vai! puținĭ scriitorĭ îlŭ înțelegea; numai opinca și încă opinca mocănéscă pricepea că sabiei trebue sĕ-i opui sabiă, ca sĕ poțĭ scăpa.

Aceste sfaturĭ numite moderate în limba ó m e n i l o r ŭ p r a c t i c ĭ, a d i c ă d'a t r ă i b i n e p e s p i n a r e a a l t o r a, ne-au fostŭ date și dela 1848 încóce, și 'n specialŭ dela 1867 când Ungurii érășĭ au ajunsŭ la putere. Resultatulŭ acestorŭ sfaturĭ a fostŭ, că resistența Românilorŭ a slăbitŭ, ómenii de inimă aprópe au dispărutŭ și numĕrulŭ ómenilorŭ p r a c t i c ĭ și fără ilusiunĭ a sporitŭ în modŭ înfricoșatŭ. Indolența și apatia au luatŭ loculŭ energiei și Ungurii, vĕḍêndŭ pe Românĭ în acéstă stare de moleșire generală, au săritŭ asupra lorŭ cum sarŭ lupii în stână asupra oilorŭ blânde și fricóse, care n'au altă țintă decâtŭ sĕ aibă iarbă de pășunatŭ.

Pretestulŭ de nimicire Ungurii l'au găsitŭ, forma și modulŭ lui sună bine la urechiă, ḍicêndŭ că voiescŭ a remaghiarisa pe Maghiarii valachisațĭ, a rĕspândi „cultura maghiară dela Leuta și până la marea Négră«, și lumea civilisată pare a fi dispusă și acum ca și la 1848 în a-i susține în acéstă a lorŭ operă de distrugere pornită asupra opincei române din Ardealŭ. In Germania uneltirea lorŭ e susținută de vestitulŭ economistŭ Max Wirth, în Francia de dómna Adam, în Italia de Kossuth cu ai sĕi, în Englitera de Vambery, întovărășitŭ cu alții, și 'n Bucurescĭ de Vandory Lajos Presa vienesă îi susține cu energia ḍiaristicei și le legitiméză în fața Europei maghiarisarea Transilvaniei.

Sunt rĕsbóie pe care le facŭ popórele și sunt altele care le reclamă interesele dinastiilorŭ.

rilorŭ în contra Româniloru pare a întruni amêndouĕ aceste cerinţĭ. Firulŭ maghiarisării pare a se întinde din Viena până la Predealŭ. Căcĭ décă ar fi altfelŭ, atuncĭ »Pesti Naplo« de alaltă erĭ n'ar îndrăsni sĕ strige în lumea largă, dicêndŭ că acum când Ungurii au la spatele lorŭ pe împĕratulŭ, a sositŭ timpulŭ ca sĕ maghiariseze Transilvania pentru a forma unŭ statŭ puternicŭ omogenŭ maghiarŭ, între slavismŭ şi germanismŭ la porţile Orientului.

Lucrarea s'a începutŭ şi maghiarisarea deja dă róde în comitatulŭ Huniădórei Dilele acestea representanţii presei din Viena şi Pesta au visitatŭ institutulŭ de maghiarisare dela Simeria, în comitatulŭ Huniădórei, unde cu banchetŭ şi cu mare pompă au fostŭ primiţĭ. D. Satmary, martorŭ ocularŭ, descrie primirea astfelŭ:

»In institutulŭ de maghiarisare dela Simeria suntŭ peste 300 copii, ai cărorŭ părinţĭ suntŭ toţĭ ţĕranĭ şi Românĭ din satele vecine. Copii suntŭ toţĭ sănătoşĭ, rumenĭ la faţă şi bine făcuţĭ şi cu toţii vorbescŭ, scriu şi cetescŭ unguresce. Dascălii Ungurĭ nu se mulţumescŭ numai în a'i învĕţa carte, ei se silescŭ şi în a'i cresce şi a-le altoi simţĕminte unguresci, căcĭ impresiunile primite de copilŭ în frageda lui vêrstă nu se mai potŭ şterge; şi când e mare nu se mai intereséză de naţionalitate, îşĭ vede de bunulŭ traiu. Şcóla de fete asemenĭ e plină cu copile române, care chiarŭ şi portulŭ şi l'au schimbatŭ. Numai icĭ şi colea mai zărém câte o cătrinţă şi câte o cămaşă românéscă. Fata popii din Dădacĭ la sosire ne-a întîmpinatŭ cu o vorbire unguréscă. Ea era îmbrăcată românesce, şi cu atâtŭ mai plăcută ne-a fostŭ surprinderea când am audit-o câtŭ de frumosŭ şi curatŭ vorbesce unguresce.

„Asemenĭ resultate dă şi institutulŭ de maghiarisare din Huniădóră, unde toţĭ copii sunt de-ai ţĕranilorŭ românĭ din împregiurime. Toţĭ vorbescŭ unguresce şi mergêndŭ acasă se silescŭ a învĕţa chiarŭ şi pe mumele lorŭ ca sĕ vorbéscă cu ei în limba maghiară«.

Şi în faţa acestei acţiunĭ a Maghiarilorŭ, ce facŭ Românii, şi mai alesŭ cei veniţĭ cu grămada în ţéră? Nu facŭ mai nimicŭ, stau cu mânile în sînŭ. Şi câtŭ bine n'arŭ puté ei face, şi câtă resistenţă n'arŭ puté opune maghiarisării ţĕrei lorŭ? Numai inimă şi devotamentŭ românescŭ sĕ aibă. Kossuth, Tür, Klapka, renegatulŭ generalulŭ românŭ Ţeţ şi alţii, între anii 1859—1866 numai aicĭ îşĭ concentraseră puterile şi din Bucurescĭ voiau sĕ dea năvală pentru robirea Transilvaniei şi maghiarisarea elementului românŭ de acolo. Totŭ de aicĭ decĭ ar trebuĭ astădĭ sĕ încépă contra-mişcarea. Chiarŭ în dilele nóstre esistă în Pesta o societate cu numele „Societatea S-tului Vasile (Sz. Laszló), a cărei misiune este de a susţiné cu banĭ scolĭ şi dascălĭ unguresci în România.

Óre noi, pe basa dreptului de reciprocitate, n'amŭ puté sĕ facemŭ totŭ asemenea? Societatea nóstră »Transilvania«, care în totdéuna a fostŭ condusă de bărbaţĭ vrednicĭ şi destoinicĭ şi care şi până astădĭ a datŭ atâtea frumóse róde în cultivarea tinerilorŭ nostri, n'ar puté ea óre sĕ devie unŭ centru de grupare a nóstră a tuturorŭ, ca sĕ lucrămŭ cu puterĭ unite pentru apĕrarea némului nostru din Ardélŭ? Neapĕratŭ, scopulŭ societăţii »Transilvania« ar rĕmâné acelaşĭ ca şi până acum, numai mijlócele de apĕrare, numai tactica în a cultiva massa poporului nostru în limba lui naţională, póte că arŭ trebuĭ schimbate.

Amŭ deschisŭ cu intenţiune acéstă cestiune, ca sĕ discutămŭ cumpĕtatŭ şi bine chibzuitŭ asupra chipului de procedare. Părerile suntŭ libere, şi datorŭ este a veni fiecare cu luminile sale, ca sĕ arate calea de urmatŭ, până când încă nu este târdiu.

SCIRILE DILEI.

Comitetulŭ Societăţei tinerilorŭ comercianţĭ românĭ din Braşovŭ ne trimite următórele rêndurĭ: »Moştenitorii repausatului întru fericire comerciantŭ din Braşovŭ, Dimitrie D. Lupanŭ au administratŭ la casa nóstră fiorinĭ 50 v. a. lăsaţĭ de dênsulŭ în folosulŭ fondului nostru, ceea ce cu adêncă mulţămită se aduce la cunoscinţa publică.

Braşovŭ 31 Maiu 1885. Comitetulŭ.

—0—

Lunĭ în 15 Iuniu se va serba inaugurarea aripei, ce se va zidi ca adausŭ la spitalulŭ civilŭ din Braşovŭ. Solemnitatea se va servi la órele 10 a. m. asistândŭ primarulŭ şi membrii consiliului comunalŭ.

—0—

Veterinarii Kovacs şi Kauffmann trimişĭ din Peşta în Sibiiu au visitatŭ din nou porcii înapoiaţĭ din Steinbruch. Acum se aştéptă hotărîrea ministeriului pe basa acestei visitărĭ. »Sieb. D. Tgblt.« observă că chiar şi cei trei porcĭ, bănuiţĭ de veterenarii din Pesta ca bolnavĭ, s'au găsitŭ deplinŭ sănătoşĭ.

—0—

Ucigaşii Kleeberg şi Marlin vorŭ fi esecutaţĭ în dilele acestea. Călăulŭ Kozarek a sositŭ alaltaerĭ din Peşta în Sibiiu cu ajutórele sale şi cu şése gendarmĭ.

—0—

Bóla de gură şi de unghii s'a ivitŭ între vite nu numai în Măieruşŭ, ci şi în Rotbavŭ şi în Dêrste (lângă Braşovŭ) la fabrica de spirtŭ de acolo, unde se află unŭ numĕrŭ fórte mare de vite.

—0—

Manevrele flotei austro-ungare au începutŭ în Marea adriatică la 7 Iuniu n.

—0—

Din raportulŭ anualŭ asupra bisericii şi scólei evangelice din Bucurescĭ vedemŭ, că are 3000 lei subvenţiune dela guvernulŭ românŭ, fără a avé acesta pretenţiunĭ d'a se românisa scóla. Ce dicŭ Maghiarii la asta?

—0—

»Voinţa Naţională« află, că în anulŭ curentŭ se complectéză prin nouĕ clădirĭ arsenalulŭ armatei, astfelŭ că elŭ va deveni unulŭ din stabilimentele cele mai importante, unde se va lucra totŭ ce este mai necesarŭ armatei. Lucrările au inceputŭ deja din anulŭ trecutŭ. Asemenea se complectéză stabilimentulŭ de pirotehniă alŭ armatei, precum şi depositulŭ generalŭ de efecte militare.

—0—

S. S. Patriarchulŭ ecumenicŭ a adresatŭ prin Legaţiunea României din Constantinopolŭ următórea telegramă Regelui României: »Aflândŭ despre încetarea din viaţă a Augustului Vostru părinte, rogŭ pe Majestatea Vóstră a fi încredinţatŭ despre adênculŭ interesŭ ce portŭ durerii Sale. Dumnedeŭ sĕ trimită mângâierea şi graţia sa divină Majestăţii Vóstre.« — Ioachim.

—0—

Sâmbătă nóptea pe la órele 1—2, s'a aprinsŭ magazia fabricei de chibriturĭ din comuna Buciumĭ, aprópe de bariera Socola, scrie »Liberalulŭ« din Iaşĭ. Foculŭ a putut fi potolitŭ fără a se lăţi şi asupra atelierelorŭ. Se dice că paguba s'ar urca la 10,000 francĭ.

—0—

Diarulŭ »Daily News« din Londra anunţă, că guvernulŭ rusŭ lucréză cu mare repediciune la fortificarea Sevastopolei. Se lucrează chiar nóptea, la lumina electrică, la zidirea nouĕlorŭ întărirĭ şi la aşedarea mai multorŭ baterii de artileriă fórte puternice.

Din protopopiatulŭ I alŭ Braşovului.

Braşovŭ, 30 Maiu 1885.

Protopopiatulŭ I alŭ Braşovului se află într'o ferbere, care nu mai póte rĕmâné ascunsă faţă cu publiculŭ celŭ mare, ci dimpotrivă tocmai pentru chiarificarea lucrurilorŭ trebue dată la ivélă şi discutată.

Incidentulŭ, din care a provenitŭ acéstă ferbere, póte nu este de însemnătate aşa de mare, prin complicaţiunile ulteriore însă lucrurile s'au agravatŭ aşa de tare, încâtŭ astădĭ nu numai inteligenţa braşovénă, ci şi poporulŭ nostru din comunele învecinate se întrébă cu nedumerire, ce va mai urma de aicĭ înainte?

In sinodulŭ protopresbiteralŭ din Aprile a. c. d-lŭ protopopŭ II. alŭ Braşovului Iónŭ Petricŭ, de presentŭ şi conducĕtorŭ alŭ afacerilorŭ din protopopiatulŭ I, împărtăşi celorŭ adunaţĭ, că d-lŭ D. Iarca, representantulŭ comunelorŭ bisericescĭ Stupinĭ şi Hĕlhiu, a renunţatŭ din mai multe motive la mandatulŭ sĕu, că dênsulŭ (d-lŭ protopopŭ) a dispusŭ, ca în comunele, despre care e vorba, sĕ se facă alegere nouă şi în fine, că acéstă alegere s'a şi efeptuitŭ.

Sinodulŭ, considerândŭ că d-lŭ D. Iarca a fostŭ deja verificatŭ ca membru alŭ sĕu şi prin urmare că asupra dimisiunei dênsului avea sĕ decidă ceilalţĭ membri ai sinodului înainte de a se escrie o alegere nouă, n'a putut aproba paşii făcuţĭ de d-lŭ protopopŭ, ci s'a vĕdutŭ silitŭ a'lŭ îndatora sĕ dispună a se face o altă alegere.

In sinodulŭ din 14 Maiu v. (a treia di de Rosalii) d-lŭ protopopŭ presentă actele cele nouĕ electorale din comunele în cestiune, şi anume actele din Stupinĭ cu data de 5 Maiu v., éră cele din Hĕlhiu cu data de 12 Maiu. Din aceste acte resultă, că d-lŭ directorŭ gimnasialŭ Stefanŭ Iosifŭ a obţinutŭ în Stupinĭ 46 voturĭ. ér în Hĕlhiu 6, şi d-lŭ profesorŭ I. Socaciu în comuna Hĕlhiu 47 voturĭ. Prin urmare în urma acestorŭ date d-lŭ directorŭ Stefanŭ Iosifŭ, care avea maioritatea voturilorŭ, ar fi fostŭ sĕ se verifice ca representantŭ alŭ cercului electoralŭ Stupinĭ-Hĕlhiu. Acésta s'ar fi şi întâmplatŭ, décă d-lŭ membru sinodalŭ I. Panţu nu ar fi datŭ o declaraţiune în scrisŭ, în care constată, că în 5 Maiu în comuna Stupinĭ nu s'a făcutŭ nicĭ o alegere. Totodată părintele V. Voina declară, că preotulŭ din Hĕlhiu, care de altmintrelea se află subscrisŭ în actele electorale ca presidentŭ alŭ sinodului parochialŭ, i-ar fi comunicatŭ, că la alegerea din comuna în cestiune s'ar fi făcutŭ ingerinţe chiar de cătră unii membri din sinodulŭ protopopescŭ.

Ce era sĕ facă sinodulŭ faţă cu aceste declaraţiunĭ?... La propunerea Ilustrităţei sale d-lui I. Branŭ de Lemeni sinodulŭ alese din sînulŭ sĕu o comisiune compusă din d-nii B. Baiulescu, D. Almăşanu, N. Strĕvoiu şi A. Bârseanu, care sĕ cerceteze la faţa loculuĭ, décă suntŭ adevĕrate cele susţinute în declaraţiunile, despre care e vorba, séu nu. Actele electorale se încredinţară pentru compunerea protocolului d-lui notarŭ alŭ sinodului A. Bârseanu.

Câtă vreme rĕmaseră actele la d-lŭ notarŭ, dênsulŭ observà în protocolulŭ din Stupinĭ mai multe falsificărĭ, în urma cărora se putea constata evidentŭ, că în protocolulŭ atribuitŭ sinodului din 5 Maiu din acéstă comună fuseseră introduse numai 39 voturĭ şi că celelalte 7 voturĭ s'au introdusŭ ulteriorŭ printre rêndurĭ. Ca membru alŭ comisiunei pentru investigare, d-lŭ notarŭ s'a credutŭ datorŭ a păstra la sine actele în cestiune, până când comisiunea va fi luatŭ la cunoşcinţă falsificările constatate de dênsulŭ, pe care sinodulŭ nu avusese timpŭ de a le erua. Acésta s'a şi întêmplatŭ în şedinţa comisiunei din 20 Maiu v.

In acéstă şedinţă se presentà o hârtiă a d-lui protopopŭ, prin care dênsulŭ declară, că a datŭ ordinŭ în comunele Stupinĭ şi Hĕlhiu, ca sĕ nu se dea ascultare membrilorŭ comisiunei, până când nu vorŭ presenta unŭ credenţionalŭ din partea dênsului. Acéstă mĕsură, în adevĕrŭ neobicĭnuită, d-lŭ protopopŭ o motivà cu împrejurarea, că d-lŭ notarŭ nu i-a predatŭ actele spre înregistrare în protocolulŭ intratelorŭ.

După-ce constată falsificările, comisiunea hotărî, ca actele sĕ se predea d-lui protopopŭ şi totodată sĕ se céră şi credenţionalulŭ amintitŭ în hârtia d-lui protopopŭ.

Acum se ivì o altă dificultate. Se dice adecă, că cercetarea nu se póte începe, de óre-ce protocolulŭ sinodului din 14 Maiu v. nu este încă verificatŭ. Asertiunea acésta însă nu se putea susţiné, de órece pe de-o parte atâtŭ d-lŭ protopopŭ câtŭ şi membrii comisiunei fuseseră de faţă, când se luà conclusulŭ privitorŭ la declaraţiunile d-lorŭ Panţu şi Voina, ér pe de altă parte însuşĭ sinodulŭ a decisŭ, ca adunarea proxima sĕ se convóce numai după ce comisiunea îşĭ va fi isprăvitŭ lucrările.

Era decĭ fórte naturalŭ, ca între publiculŭ braşoveanŭ sĕ se nască supposiţiunea, că partea interesată ucră cu orĭce preţŭ, ca cercetasea sé se amâne câtŭ se póte de multŭ.

In acéstă supposiţiune publiculŭ de aicĭ se întări şi mai multŭ, când aflà, că d-lŭ protopopŭ a împărtăşitŭ comisiunei, că nu-i póte pune la disposiţiune actele necesare, de órece ivindu-se ulteriorŭ unŭ recursŭ împotriva decisiunei din 14 Maiu, aceste acte au fostŭ înaintate împreună cu recursulŭ Vener. Consistorŭ archidiecesanŭ.

Ei bine, cum se potrivesce trimiterea acestui recursŭ, care şi altfelŭ conformŭ usului trebuia însinuatŭ în sinodŭ, cu asertiunea, că credenţionalulŭ nu se póte da deórece protocolulŭ sinodului încă nu este verificatŭ?... Cum se póte înainta unŭ recursŭ împotriva unei decisiunĭ, care nu se scie, décă a fostŭ corectŭ stilisatŭ séu nu?

Iată aşadér, că publiculŭ braşovénŭ nu-i se potŭ lua în nume de rĕu supposiţiunile sale, iată, că orĭ şi ce omŭ de inimă trebue sĕ fiă îngrijatŭ, de órece aicĭ nu este vorba numai de o persónă, de unŭ simplu representantŭ în sinodulŭ protopopescŭ, ci se tractéză de moralitatea ce trebue sĕ domnéscă în biserică şi de păstrarea neştirbită a instituţiunilorŭ, pe care biserice română rĕsăriténă şi le-a eluptat'o cu atâtea greutăţi.

Inţelegemŭ, ca d-lŭ protopopŭ I. Petricŭ, despre care se vorbesce, că ar voi sĕ concureze şi la protopopiatulŭ I sĕ se intereseze de persónele, care vorŭ fi alese ca representanţĭ în sinodulŭ protopopescŭ, acésta însĕ trebue sĕ se facă numai cu observarea strictă a instituţiunilorŭ bisericescĭ.

Aceia, cari cunoscŭ mai de aprópe şi de mai de multă vreme pe d-lŭ protopopŭ, ne asigură că procedura observată cu acéstă ocasiune n'ar fi nicĭdecum în acordŭ cu trecutulŭ dênsului, ci că totŭ ce se face, s'ar face la îndemnulŭ unorŭ persóne, care pentru a'şĭ puté ajunge mai lesne la scopŭ, dau astfelŭ de consilii.

Credŭ, d-le Redactorŭ, că sunteţĭ convinsŭ, că acéstă cestiune merită sĕ fiă adusă la cunoscinţa onor. publicŭ cetitorŭ, şi décă 'mĭ daţĭ voiă, imĭ voiu permite a Vĕ ţiné în curentŭ cu cele ce se vorŭ mai întêmpla.*)

* * *

SCIRĬ DIN BUCOVINA.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Cernăuţĭ, Maiu 1885.

Bĕtrânii şi bărbaţii noştri au trăitŭ cu trecutulŭ şi se ducŭ cu presentulŭ. Viitorulŭ însĕ nu vrea sĕ ne zîmbéscă.

La noi în ţéră suntŭ Românii de mai multe categorii — séu mai poporalŭ — de mai multe mânĭ. Aşa avemŭ Românĭ get-be-get cum se dice, cuvêntŭ

*) Cu plăcere vomŭ primi întotdéuna informaţiunile ce ni le promiteţĭ. Red.

...rcescŭ, dér nu face nimica. Ei, țĕranĭ la țĕră, nu'șĭ spargŭ capulŭ cu naționalitatea, pentru că preoțimea a sciutŭ sĕ le tĕmpéscă orĭce simțŭ, ca nu cumva óia sĕ sĕrie cu piciorulŭ. Vinŭ apoi **Românii de gură** și străinĭ cu faptele. In categoria acésta intră mai ântéiu preoțimea gheșeftară — amŭ ȡisŭ așa, pentru că nu toțĭ merită acestŭ nume. Ér în rĕndulŭ alŭ treilea celŭ de onóre suntŭ **Românii boerĭ**, cărora le e rușine a se numi Românĭ. Acéstă clasificare, deși tristă dér adevĕrată, ne face a studia acestŭ poporŭ mai de-aprópe, pentru că abia de câteva lunĭ a începutŭ a se scrie ceva despre dênșii în foile de peste munțĭ. Mi-a spusŭ mai deunăȡĭ unŭ frate de dincolo, că ei acolo citescŭ cu mare interesŭ articulii despre țéra nóstră, regretŭ însă că la noi în țĕră foile de dincolo nu pré au trecere din causă că inteligența nóstră nu se pré ocupă cu »flécurĭ românescĭ.«

De astădată sĕ nu începemŭ cu Românii get-beget, căcĭ ei încă nu sciu carte, ci sĕ începemŭ cu Românii de gură și strĕinĭ cu faptele. Amŭ ȡisŭ că aicĭ se numĕră o parte din preoțime și ca sĕ se completeze numĕrulŭ, ar fi bine sĕ numimŭ și pre unii civilĭ românĭ de prin magistratură — dóră și ei suntŭ Românĭ. — Partea a doua, adecă civilii românĭ de prin magistratură, sĕ-i lăsămŭ deocamdată și sĕ vorbimŭ puținŭ despre preoțime, cu tóte c'am puté scrie la opurĭ și romane și încă de felŭ, mai ceva decâtŭ cele străine, subiecte naționale, dér încă n'a sositŭ timpulŭ, l'a închisŭ la carantină.

Ceea ce însă chiar morala permite sĕ destăinuimŭ, suntŭ unele abusurĭ, din carĭ numai cele mai micĭ se publică din când în când de nisce.... nu sciu sunŭ tinerĭ séu bĕtrânĭ — destulŭ atâta că cum ȡicea popa George — Dȡĕu sĕ-lŭ ierte — facŭ impresiunĭ asupra celorŭ cu musca pe căciulă; până la completa regenerare însă va trece multŭ timpŭ și cine scie de vomŭ vedé visulŭ cu ochii, adecă ca sĕ stergemŭ vechea rugină. Sĕ începŭ cu cele mai recente, numai nu sciu de unde s'apucŭ: despre Galiția séu despre Suceva.

Am cetitŭ nu de multŭ în »Gazeta Transilvaniei« din 11 și 12 Maiu, că păr V. T. a căpĕtatŭ parochia Mileșeuții. Se pare că d. corespondentŭ în adinsŭ a lăsatŭ ca sĕ vinŭ eu și sĕ mai spunŭ, că Mileșeuții, grațiă decedatului parochŭ, s'a rutenisatŭ cu totulŭ și ce-a mai rĕmasŭ precum și filiala Bădeuții are sĕ fie rutenisată de parochulŭ actualŭ. Ér că acésta nu e o ficțiune, m'a argumentatŭ d. corespondentŭ, ȡicêndŭ că păr. V. T. a fostŭ preferatŭ păr-lui Iliuțŭ, din causă că acesta este bunŭ Românŭ, după cum îlŭ cunoscŭ și'lŭ cunósce tótă Bucovina, chiarŭ și Academia ortodoxă — dar nu cunósce limba rutênă ca sĕ fie unŭ instrumentŭ orbŭ și servilŭ alŭ Consistorului nostru. Acesta se făcea a fi românŭ; de unde și cum? Afară de protopresbiterulŭ D. de Bejanŭ, ceilalțĭ suntŭ Rutenĭ — ba mai, Românĭ cu **vicĭ** în códă — aparținŭ așa dară după clasificațiunea nóstră categoriei a doua, adecă Românĭ de gură și străinĭ de fapte. Pe când morala opresce nepotismulŭ și simonia, cei de pe **resident-munte** le favoriséză. Nu sciu ce ar ȡice unulŭ și altulŭ, dacă amŭ descrie lucrulŭ în tótă **nuditatea**. Gândindŭ însĕ că »o măciucă ajunge la unŭ carŭ de óle«, mai lasŭ de astădată, în curêndŭ însĕ voiu da multe publicitățiĭ, carĭ vorŭ face mai multă sensațiune. Acuma mĕ gândescŭ cum ar trebuĭ sĕ se facă, ca Eminenția Sa Metropolitulŭ sĕ capete articulii referitorĭ la clerulŭ bucovinênŭ, pentru că biata »Gazeta Transilvaniei«, blăstămată cu blăstămŭ călugărescŭ, intră în gura gheenei, fără ca călugĕrulŭ sĕ'i facă prohodulŭ cu cruce și carte după tipicŭ. Ea adecă nu vede cinstita masă din Redacțiunea fóiei »Candela« și de aceea nu póte sĕ dea ,obraznica« fața cu Mitropolitulŭ. Am ȡisŭ »obraznică«, pentru că a îndrăsnitŭ a scrie despre clerulŭ bucovinênŭ, pare că elŭ e infailibilŭ ca Papa dela Roma. Dacă am usatŭ de acéstă expresiune »obraznică', sĕ nu gândițĭ că eu i-am atribuitŭ astfelŭ de epitetŭ — feréscă Dȡeu — n'am puterea în mânĭ, dar nicĭ nu dorescŭ a'i fi nănaș. Așa ceva ar fi în stare numai aceia, carĭ au de gândŭ a da **un circularŭ** în fóia ordinațiunilorŭ, ca nicĭ unŭ ortodox din Bucovina sĕ n'o găzduéscă (aboneze).

Écă ideile Românilorŭ din Consistoriu, écă Românii cu gura, străinĭ cu faptele. Dar dacă ar fi o fóiă rutênă séŭ germană, cum arŭ mai abonă-o ca s'o ajute. Dacă scriu așa ar crede cineva că vréu numai decâtŭ sĕ'i facŭ naționalistĭ. Nu m'am gânditŭ nicĭ odată, căcĭ rugina veche greu se róde. Am pré puțină speranță și în preoțimea tênĕră, căcĭ și din ea o parte bună vorbesce și scrie germânesce, ér limba română o dispretuesce. Aș puté numĕra pe degete câțĭ preoțĭ românĭ vorbescŭ în casă românesce, dar ca sĕ nu atingŭ pre nimenĭ tacŭ.

De Românii de interese nicĭ nu vorbescŭ. Am acte și date la îndemână, pre carĭ dacă le-ași publica, și-ar face lumea o idee de totŭ altfelŭ despre Românii din Bucovina. Acestĭ Românĭ de interese, când din pĕcate vinŭ într'o casă și audŭ germânesce, începŭ a striga ca sĕ se vorbéscă românesce, și sciți de ce facŭ acésta? nu că li s'a revoltatŭ naționalismulŭ — nu, căcĭ nu'lŭ au, ci ca sĕ vaȡă lumea că ei arŭ fi naționalistĭ, pe când în realitate suntŭ chiar dușmanii Românilorŭ adevĕrațĭ. Astăȡĭ sĕ se schimbe Mitropolitulŭ actualŭ, Chameleonulŭ și-a schimbatŭ colórea, dreptŭ probă avemŭ consilierii consistorialĭ carĭ au trecutŭ prin baia rutênă, dup'aceea română, apoi rutênă și aȡĭ éră suntŭ Românĭ. Mâne? Acésta este ascunsŭ în póla timpului, cine va trăi va vedé. Amŭ vĕȡutŭ ómenĭ carĭ în viéța lorŭ n'au avutŭ nicĭ odată »Gazeta Transilvaniei« în mânĭ, dar de când cu articulii cu pricina, mulțĭ se interesézà, ba își facŭ chiar copii, în Cernăuțĭ circuléză mai mule copii.

Ar fi bine când Consistoriulŭ nostru, în locŭ sĕ-șĭ sfarme capulŭ ce sĕ afle pre autorulŭ articulilorŭ, sĕ dea teologilorŭ absoluțĭ, carĭ suntŭ cunoscuțĭ ca Românĭ bunĭ și naționalistĭ firmĭ, locurĭ unde suntŭ Rutenĭ și Românĭ și va vedé că în curêndŭ satele respective vorŭ fi érășĭ române precum au fostŭ, ér nu contrarulŭ. Rutenii au sciutŭ cum au sĕ lucre, dreptŭ probă vĕ aducŭ aci pre decedatulŭ G. Vorobchievicĭ. Rutênŭ încarnatŭ, care a rutenisatŭ în câțiva anĭ unŭ satŭ întregŭ adecă Toporouții. Cine nu scie că acestŭ preotŭ a muritŭ fără nicĭ o para, pentru ca sĕ-șĭ ajungă planulŭ aducea Rutenĭ din Galiția pe spesele sale, făcea colecte le cumpĕra case în satulŭ Toporouțĭ și prin apropiere. Cooperatorulŭ C. Morariu ne póte da amĕrunte mai clare. Vorobchievicĭ a înființatŭ în satulŭ acesta unŭ cabinetŭ de lectură rutênŭ și din acestŭ cuibŭ propaga panslavismulŭ. C. Morariu, ca sĕ i-se opună, a înființatŭ și elŭ unulŭ românŭ, care constă din 2 membri: elŭ și dascalulŭ. Nu de multŭ, veni ca parochŭ în Toporouțĭ păr. exarchŭ. Mitrofanovicĭ, care a fostŭ capelanŭ în Lemberg și dela care au așteptau Rutenii multŭ. S'au înșelatŭ însă, căcĭ Mitropofanovicĭ nicĭ nu voesce sĕ scie de cabinetulŭ lorŭ rutênŭ. D-lui este Românŭ, după cum amŭ avutŭ ocasiunea sĕ-lŭ cunoscŭ, și în curêndŭ vomŭ auȡi că Toporouții va deveni românŭ, décă va sta cooperatorulŭ C. Morariu nicĭ vre-o doi anĭ.

Prin satele rutene se înființéză mereu cabinete de lectură, parochii rutenĭ stau în corespondență activă cu cei din Galiția, pe când cei românĭ stau cu mânile'n șoldŭ și privescŭ cu nepăsare cum li se răpesce tĕrêmulŭ de sub picióre, se ȡice că dela ei nu se mai póte aștepta nimica bunŭ, tênerimea este chemată. Dar dreptŭ vorbindŭ, mare parte din ea este indiferentă, ér cei puținĭ, décă îndrăsnescŭ a scrie séu a le spune că purtarea lorŭ ar trebui sĕ fie altcum, atuncĭ n'au ce ride. Disprulŭ și ura cade pe capulŭ acestora, ér bĕtrânii îșĭ rĕsbună amarŭ. De-i tinĕrulŭ naționalistŭ din tagma preoțéscă, fie sigurŭ că va rĕmêné cooperatorŭ tótă viéța, pentru c'a îndrăsnitŭ sĕ dea pe față rugina. De-i civilŭ, nu mai capĕtă postŭ cu salarŭ, ci totŭ practicantŭ are sĕ rĕmaie. Écă recompensa națională! De nu-țĭ astupĭ gura, ți-o astupă ei. Încă câteva decenii și, dacă nu se vorŭ deștepta Românii din letargia lorŭ, Bucovina va fi cu totulŭ rutenizată, atuncĭ ar voi sĕ aibă pe aceia pre carĭ aȡĭ îi persecută, dér ei nu vorŭ fi și potopulŭ galițianŭ va stirpi orĭ ce suflare românéscă.

Frații noștri de peste munțĭ suntŭ destulŭ de împilațĭ de către Maghiarĭ, dér ei au sciutŭ sĕ-șĭ păstreze naționalitatea. Grele timpurĭ apucară și au și de presentŭ, dér ei au fostŭ și-au rĕmasŭ Românĭ. La noi în țĕră nu se vorŭ afla nicĭ când câțĭ-va, ca sĕ calce pe urma acestora. Guvernulŭ ne-a datŭ tótă libertatea și tocmai pentru că avemŭ libertate ne pierdemŭ, n'amŭ ajunsŭ la idea de-a cunósce câtŭ de scumpă este libertatea pentru desvoltarea națiunilorŭ.

Inceteze Consistoriulŭ nostru de a fi parțialŭ și-a căuta sĕ-șĭ puiă némurile pe la parochii bune, precum și de-a lua banĭ dela cei ce nu suntŭ némurĭ; credŭ că cei cu musca pe căciulă n'au ce ȡice nimicŭ incontra, ér dacă vorŭ ȡice și se vorŭ supĕra, atuncĭ de supĕrare și noi vomŭ publica lucrurĭ, carĭ nu li vorŭ aduce onóre, ci sĕ caute ca meritulŭ sĕ fie preferatŭ, ér nu nepotismulŭ și simonia. O îmbunătățire a lucrurilorŭ se aștéptă numai dela Eminenția Sa Mitropolitulŭ. Dacă D-sa nu va face nimica, atuncĭ ne-amŭ perdutŭ. Unii consilierĭ arŭ fi bunĭ pentru pensiă ér nu pentru birou, căcĭ puterile i-au părăsitŭ, numai vechea lorŭ ispită nu vré sĕ-și ia rĕmasŭ bunŭ.

Dea Domnulŭ, ca aceste rêndurĭ sĕ afle unŭ rĕsunetŭ, ca sĕ nu se strige în publicŭ „O venalem et mature perituram«.... ér de óre-ce amŭ vorbitŭ multŭ de morulă sĕ închein cu »Videant consules, ne.....«

„Ilŭ sciți.“ —

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Paris, 12 Iuniu. — Scara (treptele) edificiului tribunalului din Thiers s'a dĕrîmatŭ tocmai pe când publiculŭ se îmbulzea la pertractarea judecătorescă. Suntŭ 24 morțĭ și 164 rănițĭ, între carĭ 14 greu rănițĭ.

Pesta, 12 Iuniu. — Archiducele Ludovicŭ Carolŭ visită erĭ cu soția pe archiducele Iosef în Alcsuth. Séra la $9^1/_2$ óre s'au întorsŭ. Aȡĭ plécă la Viena.

DIVERSE.

La o parte cu Sulimanulŭ și cu pudra! — Intr'o scrisóre vieneză asupra modei, **Ada de Bonheur** se exprimă astfelŭ: In sfirșitŭ o privire asupra »mijlócelorŭ pentru înfrumsețarea teint-ului«, care acum ca și totdéuna la apropierea timpului de vară suntŭ tare recomandate — ce puterĭ miraculóse, se ȡice, că au! ce eclatante efecte, se ȡice, că s'au ajunsŭ cu ele! La tótă întêmplarea tuturorŭ le este comună calitatea, că ,astupă pori. pelițeĭ, dacă nu conținŭ cumva substanțe chiarŭ deadreptŭ stricăcióse“, ce împedecă circulația sângelui și fiindŭ mereu întrebuințate aducŭ cu sine bóle seriόse. La noi mai multŭ ca la ori-care altă națiune — afară de cea rusĕscă și românéscă! s'a încuibatŭ obiceiulŭ rĕu alŭ preparărĭi. Spaniola, Italiana se fălesce cu teint-ulŭ gălbiniu; Franceza scie, că foculŭ ochilorŭ ei, grația mișcărilorŭ ei, învingŭ prin strălucire **teint-ulŭ** póte întunecatŭ; Engleza nu ține de **lady like**, a întrebuința vre unŭ mijlocŭ de înfumsețare a pelițeĭ; Germania de Nordŭ o lasă acésta pe séma anumitelorŭ dame, care au motivŭ a nu'șĭ arăta „adevĕrata lorŭ față“... Sĕ dămŭ tuturorŭ damelorŭ sfatulŭ a respinge vara orice mijlocŭ, chiarŭ și pudra de orez. „Sunteți mai frumóse, damele mele, dacă vĕ arătațĭ precum sunteți: Haină simplă și adevĕrata d-vóstră față; — astfelŭ le place bărbaților și în sfirșitŭ d-vóstră totușĭ numai de aceea vĕ faceți frumóse, spre a le plăcé acestora. Nu credeți și D-vóstră?“...

***

Unŭ bărbatŭ furatŭ. — Numai în romanțele de prin foiletóne se găsescŭ șcene așa de grozave, ca aceea alŭ căreia erou a fostŭ unŭ amploiatŭ de comerciu, anume L. din orașulŭ Paris. Istoria acésta are aerulŭ unui basmŭ, însă este cu totulŭ autentică. L.... care locuește pe strada Asnières, se ducea într'o séră acasă, când pe bulevardulŭ Jourdan, patru indiviȡĭ se aruncară asupra lui și se încercară a'lŭ lega. Unulŭ dintre dênșii spuse complicilorŭ sĕi: ,Trăsura este alăturea, sĕ ne grăbimŭ!« L.. fostŭ soldatŭ se apĕră cu energiă și rănî la capŭ pe unulŭ din agresorii sĕi, anume Paul A.... Niște agențĭ de poliția sosiră atuncea și puseră mâna pe indiviȡĭ, carĭ fură condușĭ la comisiă; aci ei declarară că au fostŭ plătițĭ de către dómna G..., care locuește pe Bulevardulŭ Contrescarpe, pentru a fura pe d. L... chiar cu forța dacă ar fi nevoiă; ei trebuiau ca sĕ 'lŭ ducă la domiciliulŭ acesteia din urmă! L... povesti atuncea, că cunoscuse, sunt câțiva anĭ, pe dómna G... Acésta din urmă, aflând de curêndŭ, că dênsulŭ cerca sĕ se însóre, îi trimesese scrisorĭ peste scrisorĭ, prin care 'lŭ amenința că 'lŭ va omorî dacă s'ar însura cu o alta, afară de dênsa. In cea din urmă din aceste scrisorĭ, ea declară lui L.... că 'lŭ va fura cu forța. Comisarulŭ a ținutŭ în arestŭ pe cei patru indiviȡĭ, carĭ au refuzatŭ de a indica identitatea lorŭ.

***

Unŭ rege negru. — Englesii suntŭ în jubilanțe, ȡice »Secolulŭ;« ei au primitŭ visita unui rege negru de calitatea acelora cari suntŭ plăcuțĭ la Englezĭ, căcĭ cu câtŭ unŭ asemenea suveranŭ exoticŭ este mai crudŭ, mai bețivŭ, séu cu câtŭ masacréză mai multŭ pe supușii sĕi, cu atâtŭ elŭ este mai bine primitŭ în Londra. De astă-dată curiositatea publicului e pe deplinŭ satisfăcută. Regele visitatorŭ se numesce Oko Imbo, locuesce orașulŭ Bonie, la delta Nigerului, unde e situatŭ și statulŭ sĕu. Acum câtva timpŭ Imbo certându-se cu unŭ altŭ suveranŭ vecinŭ anume Iaja, care domnesce peste téra Po-Bo, ambii suverani începură mai ântéiu a importa puștĭ sistemŭ perfecționatŭ și tunurĭ Amstrong, procurate de către filantropii Englezĭ și când armatele lorŭ se urcară la țifra de 6 până la optŭ mii luptătorĭ, unŭ resbelŭ forte sângerosŭ se începŭ, resbelŭ care amenința ambele părțĭ cu o totală exterminare, dacă consululŭ englesŭ nu intervenea. Tratările de pace au putută reuși, fiindcă cea mai mare dificultate consta în aceia, că regele Oko Imbo capturase mai multe femei de ale lui Iaja și le mâncase fripte în frigare.

***

O dramă oribilă. — O crimă de o barbariă revoltătóre s'a comisŭ la Taraton în Mexic. Unŭ copilŭ de 7 anĭ, alŭ unui cetățênŭ avutŭ anume Lopez, a fostŭ răpitŭ și o scrisóre se trimise părintelui prin care i se cerea 875,000 lei spre a-lŭ libera; dar scrisórea ajungêndŭ prea târȡiu în mânile părintelui, aceea sumă nu s'a pututŭ plăti și a doua ȡi corpulŭ mutilatŭ în modŭ îngrozitorŭ alŭ bietului copilŭ s'a găsitŭ aruncatŭ prin curte, La vederea resturilorŭ hidóse și sângeróse ale copilului, soră-sa în etate de 12 anĭ a fostŭ apucată de convulsiunĭ și după câteva minute a și muritŭ. Acéstă îndoită nenorocire a făcutŭ ca bietulŭ părinte sĕ înebunéscă. —

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 11 Iuniu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.90
Rentă de hârtiă 5%	92 95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.60
Bonurĭ rurale ungare	102.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	118 80
Renta de hârtiă austriacă	82.50
Renta de arg. austr.	83.10
Renta de aurŭ austr.	108 40
Losurile din 1860	138 80
Acţiunile băncei austro-ungare	859 —
Act. băncei de creditŭ ung.	288.25
Act. băncei de creditŭ austr.	288.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
Napoleon-d'orĭ	9.85½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.90
Londra 10 Livres sterlinge	124.30

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Maiu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	—	90
Renta rom. amort. (5%)	—	93
» convert. (6%)	—	88
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	31
Credit fonc. rural (7%)	—	103¼
» „ „ (5%)	—	87¼
» » urban (7%)	—	10)¼
» » » (6%)	—	93
» » » (5%)	—	85¼
Banca naţională a României	1214	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	286	—
« » » Naţională	230	—
Aurŭ	10.10(%)	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 12 Iuniu st. v. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.94	Vênd.	8.95
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9 87
Lire turcescĭ	»	11.10	»	11.15
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	„	125.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Beiŭ, Vodă, Domnŭ

ROMANŬ ISTORICŬ

de *Theochar Alexi.*

Apare în broşurĭ à 20 crucerĭ, 50 banĭ una cu ilustraţiunĭ originale.

Romanulŭ va fi completŭ cu 34 broşurĭ.

Orĭ ce librarŭ, colportorŭ, legătorŭ de cărţĭ etc. este gata a procura aceste broşurĭ franco, duse la casele onor. cetitorŭ.

Acéstă scriere este unică în tótă literatura română, căcĭ în ădevĕrŭ nu posedămŭ nicĭ unŭ romanŭ originalŭ coprinḑĕndŭ peste 1000 de paginĭ din care, nicĭ una nu este lipsită de interesŭ pentru orĭ ce cetitorŭ.

O variaţiune bogată, precum nu oferă nicĭ unulŭ din romanele traduse, apoi interesulŭ ce ni sĕ excită pentru faptele istorice, preface lectura acestui romanŭ în o adevĕrată plăcere, în unŭ bogatŭ isvorŭ nu numai de distracţiune ci şi de instrucţiune.

Textulŭ romanului este însoţitŭ de ilustraţiunĭ, care şi aceste sunt originale, compuse de unŭ artistŭ anume pentru acéstă scriere. Ea cuprinde istoria României, începĕndŭ cu fanariotulŭ Caragea, trecĕndŭ la revoluţiunea eterii grecescĭ şi a lui Tudorŭ Vladimirescu, a cărui viéţă, fapte şi mórte tragică sunt cu de amĕnuntulŭ descrise, atinge revoluţiunea dela 1848, tractéză pe largŭ Domnia lui Cuza, dândŭ unŭ tablou amenunţitŭ despre acea epocă şi încheiă cu alegerea lui Carolŭ de Hohenzollern.

Firulŭ, pe care sĕ înşiră aceste tablourĭ istorice, sĕ compune din unŭ sujetŭ sensaţionalŭ în tótă puterea cuvêntului. — Unŭ tată, perḑĕndŭ zestrea fiicei sale, într'o scenă, unde acéstă o reclamă dela elŭ, îşĭ ese din fire şi o lovesce de mórte. Pentru a scăpa de pedépsa legii, o târesce în grădină, unde îĭ taie capulŭ, îngropându-lŭ, pentru a face sĕ créḑă lumea, că cadavrulŭ fără capŭ, este alŭ altei persóne. Cu tóte astea sĕ vede silitŭ a mărturisi faptulŭ şi este condamnatŭ lą muncă silnică. După câtva timpŭ sĕ descoperă că.... dar cine voiesce a sci ce se descoperă, citéscă romanulŭ, unde va găsi cu ce sĕ-şĭ aţîţe, ş'apoi cu ce sĕ-şĭ astêmpere curiositatea.

Cine-şĭ procură intregulŭ opŭ de-a-dreptulŭ dela tipografia editóre plătindu-lŭ de-o dată înainte, sĕ va profita de economisirea portului adică va avea sĕ triméţă numai câte 15 crucerĭ de broşură séu pentru **34 broşurĭ 5 fiorinĭ.**

Tipografia Alexi,
BRAŞOVŬ.

Tóte administraţiunile ḑiarelorŭ românescĭ suntŭ rugate a ne face ofertă pentru publicarea acestui anunţŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ	—	9 45	12.50	—
	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ	—	10.44	2.27	—
	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra	10.29	1.30	8.01	—
	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu	5.56	5.58	12.59	—
	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	9.13	—	4.06
	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12.59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena	6.35	2.45	10.50	—
	3.00	8 00	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.0[illegible]
Szolnok	10.37	3.4[illegible]	7.2[illegible]	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.31	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4 26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0[illegible]	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	—	10 0[illegible]	5.05	6.43	—
	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	11.43	—	9.31	—
	3 32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.0[illegible]	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	- -	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	5.20	—	7.14	1.09
	—	5.3	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ	—	6.32	—	—	3.23
	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.2[illegible]
Vinţulŭ de josŭ	12 20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3 36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6 14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11 18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.0[illegible]	1.[illegible]5	8 0[illegible]
Szolnok	11 02	3.44	11 40
	11 12	4 02	12 00
Aradŭ	3 37	7 53	[illegible]
Glogovaţŭ	4.13		[illegible]19
Gyorok	4 38	—	6.4[illegible]
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5 10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7 51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7 14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10 10	—	12.24
Şibotŭ	10 43	—	12.5[illegible]
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 0[illegible]	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2 18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9 25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.[illegible]6

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.[illegible]3
Streiu	7 05	12 27	3.00
Haţegŭ	7 53	1.19	3 49
Pui	8.16	2 10	4.4
Crivadia	9.33	2.57	5.[illegible]8
Baniţa	10.11	3.35	6.17
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.[illegible]9

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7 40	2 54	7.24
Aradŭ	7 5[illegible]	3 1[illegible]	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6 49	9.33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11 37	7.[illegible]5
Haţegŭ	9.31	12.17	8.02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15